

**ODSJEK ZA MOTORIČKE POREMEĆAJE,
KRONIČNE BOLESTI I ART-TERAPIJE**
Department for the Studies of the Motoric Disturbances, Chronic
Diseases and Art therapies
Edukacijsko – rehabilitacijski fakultet
SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences
UNIVERSITY OF ZAGREB

“PRAKTIKUM IZ KREATIVNA TERAPIJE II ”

LIKOVNI ELEMENTI I OSNOVE LIKOVNOG IZRAŽAVANJA

LIKOVNA UMJETNOST – sredstvo izraza → O B L I K / L I K

PLASTIČNA / PROSTORNA UMJETNOST

**Likovna umjetnost → vizualna umjetnost
doživljaj svijeta oko nas sistematiziran elementima crte, boje i oblika**

LIKOVNE TEHNIKE I LIKOVNI ELEMENTI

MATERIJALNI (fizički) ELEMENTI LIKOVNOG DJELA

Likovne tehnike

<u>Crtačke</u> olovka ugljen kreda pero kist trska	<u>Grafičke</u> drvorez bakrorez bakropis litografija	<u>Slikarske</u> pastel akvarel tempera freska eukanustika mozaik, vitrai	<u>Kiparske</u> terakota porculan bronca drvo bjelokost kamen
--	---	---	---

ELEMENTI GRAFOMOTORNOG I SIMBOLIČKOG IZRAŽAVANJA

<p>Crta Boja Ploha Svjetlo-sjena Ton Kolorizam Simetrija Proporcija Ritam Prostor Kompozicija</p>	<p>Portret Autopotret Karikatura Figura Akt Genere Životinja Pejsaž Interijer Mrtva priroda</p>
---	---

ELEMENTI GRAFOMOTORNOG I SIMBOLIČKOG IZRAŽAVANJA

- LIKOVNI ELEMENTI -

TOČKA

- Najmanji grafički znak.
- Osnovna likovna i optička vrijednost.

C R T A

- Osnovni likovni element slikarstva
STRUKTURNA i KONTURNA ILI OBRISNA

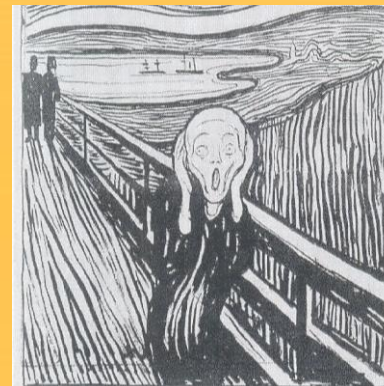
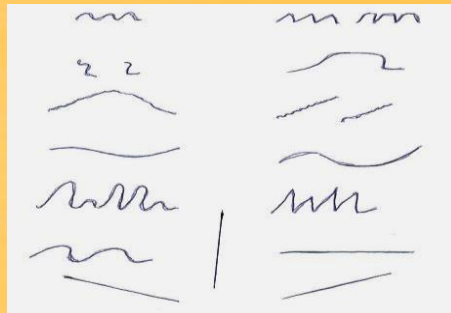

Egipatski reljef lava

- Imaginarna granica koja dijeli dvije plohe ili dva volumena
- s t r u k t u r a (uska, široka, prozirna, gusta...)
- t i j e k (statična, dinamična, ravna, ovalna, iskidana, valovita...)

Izražajne karakteristike - struktura i tijek crte odražavaju:

- emocionalni potencijal, temperament...
- stupanj toničke napetosti
- ritam i smjer pokreta (gestikulacije, mimika, držanje i stav tijela...)
- prirodne procese i zakonitosti

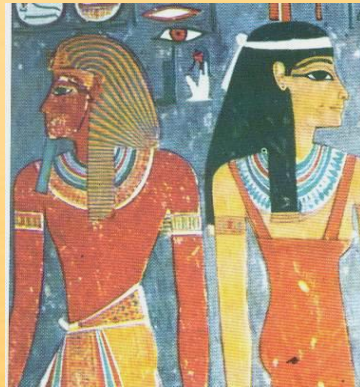
Munch E.: Krik

BOJA

- Doživlja koji u oku stvara svjetlost emitirana iz nekog izvora ili reflektirana od površine nekog tijela
- Strukturni, simbolički i estetski aspekt

- Dvodimenzionalnost /visina i širina/

PLOHA

- Plošno slikarstvo → početna faza likovnog izraza kod djece, primitivne slikarije, stari Egipat, helenizam, kinesko i japansko slikarstvo, srednja i južna Amerika (Inke, Maje...)

Dio ukrasa u grobnici faraona Horemheba (XIV st. pr. n. e.)

SVJETLO-SJENA

- Primjena efekta svjetla i sjene u stvaranju dojma trodimenzionalnosti, plastičnosti i dramskog govora

Rafael: Madona s češljugarom

TON

- Stupnjevanje jedne boje od svijetle do tamne (*nijansiranje, modeliranje*)

- Dojam plastičnosti, trodimenzionalnosti

Rembrant: Autoportret

KOLORIZAM

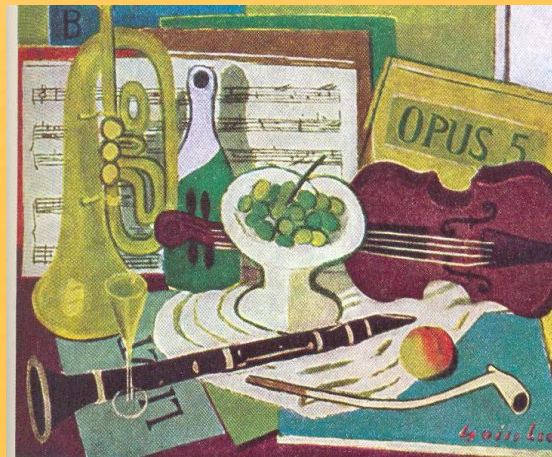
- Upotreba druge boje s većim ili manjim stupnjem svijetla u funkciji postizanja volumena - *moduliranje*

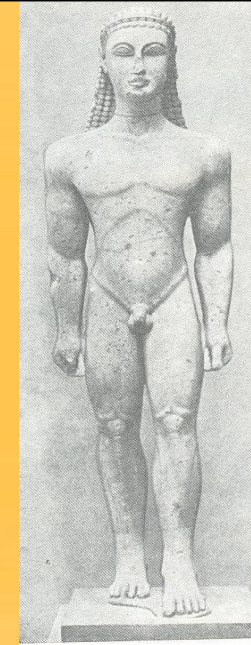
Kirchen, E. L.: Ležeci akt s lepezom (detalj)

SIMETRIJA

- Prostorna konstanta
- Ravnoteža lijeve i desne strane
- Raspored istih težina i veličina u istom razmaku u odnosu na središnju os
- Tonska usklađenost

Braque: Mrtva priroda

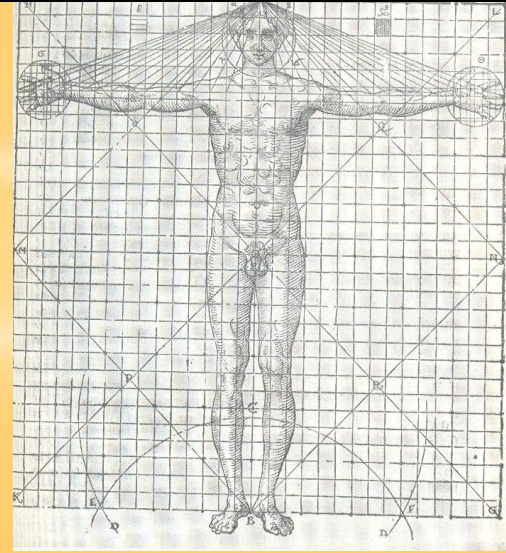

*KUROS,
Arhajski grčki kip*

PROPORCIJA

- Likovni osjećaj za psihičke i materijalne omjere
- Međusobni odnos *veličina dijelova neke cjeline, ravnog i ovalnog, visine i širine plohe, tona i svjetlosti...*

Vitruvije: Shema čovjeka

RITAM

- Ravnomjerno i pravilno izmjenjivanje likovnih elemenata i njihovih kvaliteta
- Srodno gibanje, ponavljanje/ izmjena suprotnosti

PROSTOR

- Dvodimenzionalan, trodimenzionalan
- Perspektiva

KOMPOZICIJA

- Raspoređivanje različitih dijelova u cjelinu (usklađivanje likovnih i regulatornih likovnih elemenata)

FAZE RAZVOJA LIKOVNOG IZRAŽAVANJA

PSIHOMOTORNI RAZVOJ

A) - NEUROMOTORNA I GRAFOMOTORNA AKTIVNOST -

B) - SIMBOLIČKO IZRAŽAVANJE I REPREZENTACIJA OBJEKTA -

(izražavanje afektivnih, kognitivnih, interpersonalnih i imaginativnih sadržaja)

A) USVAJANJE GRAFIČKIH I SIMBOLIČKIH ELEMENATA CRTEŽA

- ovisi o perceptivnoj, motoričkoj i kognitivnoj zrelosti, te okulomotornoj koordinaciji –

3 godine	CRTA, KRUG
4 godine	KVADRAT
5 godina	TROKUT
7 godina	ROMB
6 – 7 godina	MOTORIČKA VJEŠTINA I SAMOKONTROLA
6 - 7 godina	RITAM, HARMONIJA, SIMETRIJA
8 – 10 godina (5 – 7)	PLANIRANJE, REVIZIJA, EVALUACIJA, KRITIKA
9 – 10 godina	PERSPEKTIVA

RAZVOJNE SPECIFIČNOSTI CRTANJA U DJECE

18 – 24 mjeseci

FAZA ŠARANJA

(prefigurativni period /
senzomotorni razvojni period)

- ravne i zakrivljene linije u svim pravcima
- bez unaprijed određenog smjera
- bez namjere crtanja određenog objekta

2 – 3 godine

FAZA CRTANJA OBLIKA

(figurativni period)

- krugovi, križevi, mandale ...
- struktuiranje i povezivanje bazičnih linija šaranja u određene oblike s određenim značenjem (krug – sunce, cvijet...)
- kombinacija dva ili više oblika na slici

3 – 5/6 godina

KOMBINIRANJE GRAFIČKIH ELEMENATA

- eksplicitno likovno izražavanje bazičnih vizualnih shema i vlastitih predodžbi kombinacijom različitih oblika (npr. trokut i kvadrat – brod, kuća...)
- sve veći broj detalja

5 / 6 godina ↗

Likovni izraz u relaciji s verbalnom ekspresijom

B) REPREZENTACIJA OBJEKTA

I FAZA – KORIŠTENJE OSNOVNIH GRAFIČKIH OBLIKA I ELMENATA BEZ INTENCIJE PRIDAVANJA ZNAČENJA LIKOVNOM OBJEKTU

- * prethodi reprezentaciji objekta
- * izražavanje sposobnosti motoričke manipulacije
- * interes usmjeren na strukturu grafičkog oblika

II FAZA – REPREZENTACIJA OBJEKTA

- Pridavanje simboličkih, afektivnih, kognitivnih, interpersonalnih... elementata prezentiranoj formi
- Ekspresija značenja, doživljaja i interpretacije objekta ili situacije

1. crtanje «onoga» što dijete zna o nekom objektu
2. crtež postaje sve manje *self-expressive*
– sve se manje izražava vlastito poimanje objekta ili situacije
- prevladavanje realističnih detalja
3. prilagođavanje shemama i naučenim standardima
4. period preadolescenske regresije (11-14 god)

Razlike u likovnom izražavanju u djece ovisno o spolu

Dječaci	- prevladavanje funkcionalnih elemenata i dijelova neke radnje
Djevojčice	- naglašavanje estetskih i strukturalnih elemenata - korištenje većeg broja detalja, boja i tanjih linija

LITERATURA

- 1. Jakubin, M. (1999): OSNOVE LIKOVNOG JEZIKA I LIKOVNE TEHNIKE, Educa, Zagreb.**
- 2. Peić, M. (1981): PRISTUP LIKOVNOM DJELU. Školska knjiga, Zagreb.**
- 3. Radovančević, Lj. (2000): LIKOVNO STVARALAŠTVO, PSIHODIJAGNOSTIKA I ART-TERAPIJA. Radovi s Međunarodnog simpozija "Umjetnost i znanost u razvoju životnog potencijala" Prstačić, M. (ur.), Zagreb: Hrvatska udruga za psihosocijalnu onkologiju: ERF Sveučilišta u Zagrebu, str.355-359.**